

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
SOCIOLINGVISTIKOS ĮVADAS	

Dėstytojas/ a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof. dr. Meilutė Ramonienė	Lituanistinių studijų katedra Taikomosios kalbotyros institutas
Kitas (-i):	Filologijos fakultetas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamas

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	2, 4, 6 semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Išankstiniai reikalavimai: mokėti anglų ar kitą svetimąją kalbą B2 lygiu. Nurodoma siūloma studijų literatūra anglų kalba, tačiau skatinamas studentų savarankiškumas tiek pasirenkant tikslines temas literatūrą, tiek užsienio kalbą, kuria bus skaitoma.	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	125	32 val.: - 16 val. paskaitų; - 16 val. seminarų. 2 val. egzaminas raštu.	91

Dalyko (modulio) tikslas
Ugdomos tokios bendrosios studento kompetencijos: - analitinis, kritinis mąstymas: studentas gebės kritiškai vertinti informaciją iš įvairių šaltinių, gebės kelti probleminius klausimus, dalyvauti diskusijose, argumentuoti savo nuomonę; - gebėjimas dirbti individualiai ir grupėmis: studentas gebės kelti individualius veiklos tikslus, jų siekti, pasirinkdamas tinkamas strategijas, reikalingus išteklius ir metodus; gebės planuoti laiką ir laikytis nustatytų terminų; ugdomas gebėjimas gerbti kitus asmenis, tinkamai su jais bendrauti ir bendradarbiauti, konstruktyviai dirbti grupėje, derinti savo veiklą su kitų grupės narių veikla. - mokėjimo mokytis ir kokybės siekio kompetencija: planuoti savo mokymosi procesą, savarankiškai pasirinkti plačiau auditorijai pristatomus klausimus ir į juos išsiginčyti, susirinkti reikiamą literatūrą ir pan.
Dalykinės kompetencijos:

- **esminės sociolingvistikos mokslo žinios ir gebėjimas jas taikyti:** studentas įgis žinių apie sociolingvistiką ir taikomus metodus; žinos, supras ir gebės tinkamai vartoti bei aiškinti pagrindines sociolingvistikos sąvokas ir terminus.
- **lietuvių kalbos vartojimo kompetencija:** gebės pateikti aiškų, tinkamos struktūros sakinį pranešimą pasirinkta sociolingvistikos tema, ją išskleisdamas, aiškindamas pavyzdžiais, apibendrinamas, prisitaikydamas prie auditorijos; gebės dalyvauti diskusijoje aktualiomis temomis; gebės rašyti aiškų, sklandų pranešimą, kur aptariama pasirinkta tema.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Dalyką išklause studentai:		
- įgis žinių apie sociolingvistikos mokslo objektą, ištakas, raidą ir problematiką, tarpdalykiškumą, aktualumą visuomenei; žinos, supras ir tinkamai vartos sociolingvistikos sąvokas ir terminus.	Įtraukiamosios paskaitos, tikslinės literatūros skaitymas ir analizavimas, informacijos sisteminimas, pranešimo (referato) rengimas žodžiu ir raštu, diskusijos.	Diskusijos paskaitose, darbas seminaruose, pranešimas (referatas) žodžiu ir raštu, egzaminas.
- gebės kritiškai skaityti ir vertinti teorinę sociolingvistikos literatūrą, gebės jos pagrindu rengti pranešimus žodžiu ir raštu, vertinti kolegų referatus, taip pat gebės diskutuoti sociolingvistikos klausimais, vertinti kalbų ir visuomenės sandūros klausimus; gebės išvelgti sąsajas tarp kalbos ir visuomenės reiškinių, įvairios informacijos apie juos ir tokią informaciją vertinti.	Pranešimo (referato) rengimas ir pateikimas žodžiu ir raštu; kolegų pranešimų recenzavimas, diskusijos.	Ugdomasis vertinimas – grįžtamosios informacijos teikimas studentui apie pateiktą žodinį pranešimą. Diskusijos paskaitose, darbas seminaruose, pranešimas (referatas), kolegų pranešimų recenzijos, egzaminas.
- bus nusiteikę mokytis savarankiškai, organizuoti savo darbą, planuoti laiką, pasirinkti tinkamas strategijas užduotims atlikti, taip pat bus nusiteikę dirbti poromis ir grupėmis, priimti bendrus sprendimus.	Tikslinės literatūros atranka, skaitymas ir analizavimas, informacijos sisteminimas, pranešimų rengimas žodžiu ir raštu, kolegų pranešimų recenzavimas.	Darbas seminaruose, pranešimas (referatas), kolegų darbų recenzijos.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Sociolingvistikos mokslo objektas, problematika ir tyrimo metodai. Sociolingvistikos raida ir ryšiai su kitais	2		2				4	6	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J.,

mokslais. Kalba visuomenėje. Kalbinio kodo pasirinkimo veiksniai. Kalbos funkcijos. Mikrosociolingvistika ir makrosociolingvistika.								<i>An Introduction to sociolinguistics, p. p.1-50, 258-267.; Karaliūnas S. Kalbos vartojimas ir socialinis kontekstas, p.129-185.;</i>	
2. Dvikalbės ir daugiakalbės kalbinės bendruomenės, kalbos atmainos pasirinkimas. Visuomenės ir asmens dvikalbystė. Diglosija. Kalbų kontaktai. Kodų kaita.	2		2				4	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J. , <i>An Introduction to sociolinguistics, p.19-56;</i> Crystal, D. <i>Kalbos mirtis, 11-34;</i> Karaliūnas S., <i>Kalbos vartojimas ir socialinis kontekstas, p.313-337</i>
3. Kalbiniai variantai. Vernakulas. Lingua franca. Kalbos standartizavimas, kodifikavimas, įtvirtinimas. Bendrinė kalba. Kalbos gimimas: pidžinizacija ir kreolizacija. Dirbtinės kalbos.	2		2				4	6	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J., <i>An Introduction to sociolinguistics, p. 73-94;</i> Spolsky B., <i>Sociolinguistics, p. 61-63.</i>
4. Kalba ir lytis. Vyrų ir moterų kalbėsenos skirtumai. Kalba ir amžius.	2		2				4	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J., <i>An Introduction to sociolinguistics, p. 150-166;</i> Grumadienė L., Marcinkevičienė R. (sud.), <i>Sociolingvistika ir kalbos kultūra, p.55-61.</i>
5. Socialinis kontekstas, jo veiksniai, reikšmė kalbėjimo įvairavimui. Socialiniai vaidmenys, kalbėjimo situacija. Kalbinis elgesys ir socialiniai tinklai. Socialinis nuotolis ir mandagumo raiška. Socialinis artumas, solidarumas. Socialiniai vaidmenys, kalbėjimo situacija. Socialinis nuotolis ir mandagumo raiška. Socialinis artumas, solidarumas. Konvergencija ir divergencija.	1		2				3	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J., <i>An Introduction to sociolinguistics; 8-15,</i> Spolsky B., <i>Sociolinguistics, 14-30.</i>
6. Kiekybiniai ir kokybiniai tyrimai, jų skirtumai, kiekybinių ir kokybinių metodų integracija. Tiriamosios imties sudarymas, atranka.	2						2	4	Kardelis K., <i>Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai, p.270-337;</i> Ramonienė M. (red.) <i>Miestai ir kalbos, p.9-21.</i>
7. Kalba ir tarmė. Regioniniai ir socialiniai kalbos kodo variantai. Kalbos ir miestai. Stilius ir registras.	1		2				3	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J., <i>An Introduction to sociolinguistics, p. 123-149, 223-257.</i>
8. Kalbinis elgesys ir socialiniai tinklai. Kalbos pastovumas ir kitimas. Kalbos išlaikymas ir pakeitimas. Kalbos nykimas ir kalbos mirtis. Kalbos atgaivinimas.	2		2				4	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Holmes, J. , <i>An Introduction to</i>

									<i>sociolinguistics, 183-194, Crystal, D. Kalbos mirtis, p.73-96; Grumadienė L., Marcinkevičienė R. (sud.), Sociolingvistika ir kalbos kultūra, p.84-90.</i>
9. Kalbų politika, kalbų planavimas. Kalbos statuso ir korpuso planavimas, kalbų mokymo politika. Kalbinės nuostatos ir prestižas. Lietuvos sociolingvistinė situacija. Kalba ir kultūra.	2		2				4	8	Teorinės literatūros studijavimas, praktinės užduotys. Hogan-Brun, G., U. Ozolins, M. Ramonienė & M. Rannut, <i>Language Policies and Practices in the Baltic States, p.3-152</i> , Spolsky B., <i>Sociolinguistics, p. 66-76</i>
10. Rašto darbo (referato) ir jo pristatymo rengimas, kolegų pranešimo recenzijos rengimas.								15	Studentai savarankiškai pasirenka rašto darbo temą, ją suderina su dėstytoju. Skatinami grupiniai darbai. Vieno studento darbo apimtis – apie 20 000 spaudos ženklų (0,5 autorinio lanko), dviejų autorių darbo apimtis – apie 40 000 spaudos ženklų (1 autorinis lankas). Darbas pristatomas seminare.
11. Savarankiškas žinių sisteminimas ir rengimasis egzaminui.								12	
14. Egzamino raštu. Egzamino perlaikymas – žodžiu.							2		
Iš viso	16		16				32	91	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
			Kaupiamasis vertinimas:
Darbas seminaruose: dalyvavimas diskusijose, pranešimo pristatymas, kolegų pranešimo recenzija	30 %	semestro metu	3 balai skiriami, kai studentas atitinka šiuos tris kriterijus: 1) aktyviai dalyvauta bent 70 proc. seminarų; 2) kokybiškai ir laiku parengtas ir pristatytas pranešimas, kuriam literatūra sukaupta savarankiškai, 3) recenzuotas kolegų pranešimas. 2 balai skiriami, kai studentas atitinka 2 minėtus kriterijus. 1 balas skiriamas, kai studentas atitinka 1 kriterijų. 0 balų : nedalyvauta seminaruose, neparengtas ir nepristatytas pranešimas, nerecenzuotas kolegų pranešimas.
Rašytinis pranešimas (referatas)	20 %	paskutinė semestro savaitė	2 balai skiriami, kai pranešimas (referatas) atitinka šiuos kriterijus: 1) mokslo požiūriu kokybiškas turinys; 2) tekstas tvarkingas, be klaidų, pateiktas laiku. Tekste yra įvadas, dėstymo dalis ir išvados, literatūros sąrašas. 1 balas skiriamas, kai pranešimas (referatas) turi trūkumų kurio nors kriterijaus atžvilgiu. 0 balų – pranešimas (referatas) nepateiktas.

Egzaminas raštu. Egzamino perlaikymas – žodžiu.	50 %		Egzamine pateikiamos dvi klausimų grupės: 1) 3 klausimai, iš kurių privalu pasirinkti vieną ir pateikti išsamų atsakymą į jį; 2) 10 orientacinio pobūdžio klausimų, reikalaujančių trumpo konkretaus atsakymo. Abi klausimų grupės vertinamos 10 balų. Vėliau išvedamas vidurkis.
---	------	--	--

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Crystal, D.	2005	<i>Kalbos mirtis</i>		Vilnius: Tyto alba.
Hogan-Brun, G., U. Ozolins, M. Ramonienė & M. Rannut	2009	<i>Language Policies and Practices in the Baltic States</i>		Tallin: Tallin University Press
Holmes, J.	2001, 2006, 2008	<i>An Introduction to sociolinguistics</i>		Essex: Longman, Harlow: Longman
Karaliūnas S.	2008	<i>Kalbos vartojimas ir socialinis kontekstas</i>		Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
Kardelis K.	2002	<i>Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai</i>		Kaunas: Judex.
Ramonienė M. (red.)	2013	<i>Miestai ir kalbos II Sociolingvistinis Lietuvos žemėlapis.</i>		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Ramonienė M. (red.)	2022	<i>Sociolingvistinė Lietuvos panorama. Gyventojų kalbinės nuostatos ir kalbinis elgesys.</i>		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Papildoma literatūra				
Hogan-Brun, G., Ramonienė M.	2005	The Language Situation in Lithuania, <i>Journal of Baltic Studies</i> , The Baltic Sociolinguistic Review	Vol. XXXVI, Nr. 3, Special Issue	
Llamas C. et al. (eds)	2007	<i>The Routledge Companion to Sociolinguistics</i>		London and New York: Routledge.
Ramonienė M. (red.)	2010	<i>Miestai ir kalbos.</i>		Vilniaus universiteto leidykla
Spolsky B.	2001	<i>Sociolinguistics</i>		Oxford University Press.
Stockwell P.	2003	<i>Sociolinguistics, A resource book for students</i>		Routledge
Swann J. et al.	2004	<i>Dictionary of Sociolinguistics</i>		The University of Alabama Press.
Trudgill P.	2000	<i>Sociolinguistics. An introduction to language and society</i>		London: Penguin books